

ZAKÁZKA K VYHODNOCENÍ DOSUD VYPRACOVANÝCH EVALUACÍ OPERAČNÍHO PROGRAMU TECHNICKÁ POMOC A JEJICH DOPADŮ A VLIVU NA IMPLEMENTACI OP TP

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ

Zpracována pro:

Česká republika – Ministerstvo pro místní rozvoj
Odbor řídicího orgánu OP Technická pomoc
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1

Identifikační údaje zpracovatele:

Sídlo, kancelář Brno:
HOPE-E.S., v.o.s., divize EUservis.cz
Palackého tř. 10, 612 00 Brno
IČ: 25342282

Kancelář Praha:
HOPE-E.S., v.o.s., divize EUservis.cz
Lidická 1, 150 00 Praha 5

Předmětem evaluace bylo vyhodnocení doporučení z realizovaných evaluací OPTP, jejich kvality a přínosu pro evaluační pracoviště ŘO OP TP i pro operační program jako takový. Ověřena byla i kvalita evaluační kapacity, jak interní, tak externí. Evaluace rovněž navrhla soubor doporučení pro zefektivnění a zkvalitnění činností evaluačního pracoviště ŘO OPTP.

ŘO OPTP realizoval v současném programovém období 6 evaluací, z nichž jedna byla interní (*Evaluace publicity OPTP: Informovanost o OPTP mezi subjekty implementační struktury a příjemci*). Externí evaluace byly zaměřeny na oblasti řízení programu a příslušných navazujících dílčích oblastí (*Vytvoření podkladů ke zprávě o systému implementace Operačního programu Technická pomoc, Studie hodnocení monitorovacího systému, Hodnocení absorpční kapacity v rámci Operačního programu Technická pomoc, Evaluace Indikátorové soustavy v rámci Operačního programu Technická pomoc, Evaluace střednědobého pokroku v rámci Operačního programu Technická pomoc*). Celkem bylo v evaluacích formulováno 112 doporučení, přičemž největší podíl z nich směřoval do oblasti přípravy projektů a zajištění dostatečné absorpční kapacity (22 %) a na zvýšení efektivity programu (21 %).

Na základě provedené analýzy lze shrnout, že realizované evaluace měly na implementaci programu a dosahování jeho cílů pozitivní dopad, přičemž pouze dvě z realizovaných doporučení se neosvědčila. Evaluace zároveň ukázala, že 90 % doporučení bylo v souladu se základními požadavky zadavatele. Přesto lze označit konečné dopady doporučení na kvalitu čerpání v rámci OPTP spíše jako zprostředkované.

Ukázalo se, že konkrétnost a jasnost (srozumitelnost) doporučení byla rozdílná s ohledem na jejich věcné zaměření a zejména byla ovlivněna celkovou kvalitou jednotlivých evaluací. Lze konstatovat, že kvalita doporučení, kromě doporučení ze dvou problematických evaluací, odpovídala charakteru věcného zaměření (například doporučení k indikátorům byla konkrétnější než doporučení k nastavení implementace jako takové). Doporučení nicméně nebyla u všech evaluací, kromě *Evaluace střednědobého pokroku OPTP*, formulována v požadovaném detailu a chyběly zejména odkazy na provedené analýzy.

Proveditelnost formulovaných doporučení lze označit za poměrně vysokou (na úrovni necelých 80 %) s tím, že i zde existuje značný prostor pro další zvyšování jejich kvality. Za nerealizovatelností doporučení stojí především zmíněné nevyhovující zdůvodnění jednotlivých doporučení, tj. jejich nedostatečné podložení provedenou analýzou. Ukázalo se rovněž, že ŘO OP TP většinu proveditelných doporučení zapracoval. Je klíčové, aby zadavatel vždy formuloval zadávací podmínky a rozsah evaluace tak, aby měl evaluátor povinnost a dostatečný prostor ověřit předmětné skutečnosti do hloubky odpovídající položeným evaluačním otázkám. Lze konstatovat, že výstupy evaluací, kromě *Evaluace monitorovacího systému*, které vykazovaly vyšší nedostatky, v zásadě odpovídaly příslušným alokacím (rozpočtu projektu). Je tedy nezbytné zdůraznit, že v případě navýšení alokace (a následné možnosti výběru kvalitního zpracovatele), by mohlo být pravděpodobně dosaženo lepších výsledků, protože řada z identifikovaných problémů byla způsobena právě nedostatečně podloženou a zpracovanou analytickou částí.

Na základě zhodnocení kvality realizovaných evaluací lze konstatovat, že evaluační kapacitu ŘO OPTP je nezbytné dále prohloubit/zkvalitnit. Toto doporučení se týká jak kapacity z hlediska zajištění externích evaluací, tak z hlediska zpracování interních evaluací. Nabídka expertních a evaluačních služeb je totiž v ČR na dostatečné úrovni a zvýšení kvality samotných evaluačních studií lze do značné

míry dosáhnout posunem ve formulaci výběrových kritérií pro výběr dodavatele. V tomto směru hovoří i praxe v jiných členských zemích EU a doporučení EK, které doporučuje výrazné navýšení podílu hodnocení kvality nad cenou (na 70 %). Dalšímu zkvalitnění pak rovněž přispěje i dlouhodobá partnerská spolupráce zadavatele a potenciálních dodavatelů, zpracování a zveřejnění evaluační strategie a evaluačního plánu programu a otevřenost ŘO při pořádání seminářů, pracovních skupin či setkání externím evaluátorům.

Lze konstatovat, že externí zpracování evaluací disponuje celkově větším potenciálem přidané hodnoty a kvality oproti internímu zpracování, což se prokázalo i u evaluací OP TP. Základní podmínkou pro realizaci tohoto potenciálu, a tedy i dosažení stanovených cílů, je výběr kvalitního dodavatele a adekvátní nastavení evaluace. Klíčový je rozsah a preciznost formulace požadavků na realizaci zakázky. Interní evaluace lze pak doporučit zejména (výhradně) pro rychlá méně časově a personálně náročná šetření a analýzy, které je nezbytné realizovat v krátkém časovém horizontu.

Zpracovaná evaluace také ukázala, že v případě ŘO OP TP je klíčové zaměřit se na zkvalitnění interní evaluační kapacity směrem k zadávání evaluací a zejména pak k formulaci zadávací dokumentace. Pro zkvalitnění interní evaluační kapacity lze pak doporučit zpřesnit systém garantů jednotlivých evaluací, ustanovení „celkového“ a „věcného“ garanta a nastavení jejich spolupráce, a to již od počátku formulování zadání evaluace. Pouze tímto způsobem bude zajištěno potřebné řízení a koordinace evaluace a zároveň provázání na praktické využití výstupů evaluace. Zároveň lze doporučit, aby pracovník pověřený evaluacemi získal potřebný odborný náhled do problematiky evaluací, a to zejména v oblasti evaluačních metod (např. absolvování odborných školení/seminářů).

Shrnutí doporučení

Na základě analýzy provedené v projektu lze definovat několik doporučení, která dále zkvalitní přípravu a realizaci evaluací v rámci OP TP. Shrnutí doporučení ukazuje tabulka níže. Souhrnně se ukázalo, že evaluace realizované externím dodavatelem měly vyšší kvalitu a následný pozitivní dopad na implementaci programu, oproti evaluacím interním a evaluace tohoto typu lze tedy doporučit i pro období další, přičemž je však vhodné evaluační zadání připravovat pečlivěji, s dostatečným časovým předstihem a „trvat si kvalitě výstupů“.

Formulace doporučení	Závažnost	Časový horizont
Příprava evaluací a zajištění evaluační kapacity		
Nastudování návrhu nových nařízení pracovníkem evaluace	Doporučující	Střednědobé
Zkvalitnění evaluační kapacity – školení pracovníka pro evaluace	Doporučující	Krátkodobé
Zkvalitnění evaluační kapacity – definování spolupráce pracovníka pro evaluace s věcným garantem, a to pro každou evaluaci. Spolupráce musí být stanovena již při formulaci zadání.	Nezbytné	Krátkodobé
Zkvalitnění přípravy zadávací dokumentace (zajištění výběru kvalitního zpracovatele je klíčem pro zajištění kvality evaluace).	Nezbytné	Ihned, resp. před zahájením přípravy následující evaluace
Zpracovávání ročních evaluačních plánů ve větším detailu (zejména část harmonogram) a rovněž lze doporučit zařazení informace k již realizovaným evaluacím.	Doporučující	Krátkodobé

Formulace doporučení	Závažnost	Časový horizont
Při formulaci zadávacích podmínek nastavit rozsah evaluace tak, aby měl evaluátor povinnost a dostatečný prostor ověřit předmětné skutečnosti do hloubky odpovídající položeným evaluačním otázkám.	Nezbytné	Ihned, resp. před zahájením přípravy následující evaluace
Při hodnocení nabídek zvýšit podíl kritéria kvality (EK doporučuje poměr 70/30 – kvalita/cena). V případě vyššího důrazu na hodnocení kritéria ceny je pak nezbytné detailně vymezit požadavky na rozsah a výstupy evaluace.	Nezbytné	Ihned, resp. před zahájením přípravy následující evaluace
Řízení a nastavení evaluací		
Doporučení předložená ve výstupu evaluace řádně vyhodnotit s ohledem na jejich oprávněnost a důkladně zvážit možné důsledky jejich aplikace.	Nezbytné	Ihned, resp. při realizaci následující evaluace
Do harmonogramu evaluace nastavit prostor pro vzájemné zkontrolování doporučení se zpracovatelem.	Doporučující	Ihned, resp. při realizaci následující evaluace
Pro prezentaci závěru a doporučení evaluací vyššímu managementu či veřejnosti/médiím pak lze doporučit zpracování manažerského shrnutí, které bude tvořit kompaktní a ucelený text samostatně využitelný pro tyto účely.	Ke zvážení	Ihned, resp. při realizaci následující evaluace
Zaměření evaluací		
<ul style="list-style-type: none"> • Oblasti podpory s nízkým zazávazkováním • Oblasti podpory s nedostatečným plněním indikátorů • Oblasti s nejzávažnějšími problémy/potřebami (např. optimalizace výběrových řízení v realizovaných projektech) • Témata s vazbou na období 2004+ • Vytipování aktivit, u kterých by bylo možné stanovit obvyklé náklady, což by následně sloužilo jako pomůcka v rámci procesu hodnocení projektů 	Ke zvážení	Ihned, resp. před zahájením přípravy následující evaluace

Poznámka: Závažnost: nezbytné - doporučující - ke zvážení; Časový horizont: ihned – krátkodobé (1/4 roku), střednědobé (1 rok), dlouhodobé - zejména 2014+